

עולות. – אמר רבי יוסה לרבי יעקב בר אחא: אין זה מזיד?! – אמר ליה: מכיון שהוא תניי בית דין, אין זה מזיד.

אור ל'שרים

זמן שמקדישים קורבנות, שאם אבדו קורבנות זכרים ונמצאו בירושלים או סמוך לה, יקריבו אותם לשם קורבנות עולה, ואפילו לא הוקדשו מתחילה לעולה, ולכן, אם הבהמה שנמצאה היא זכר - יקריב אותה עצמה עולה, מכיוון שהוא תנאי בית דין, ואינו צריך להוציא אותה לחולין ולחזור ולעשות אותה עולה. - רבי זעורה בא לתרוץ תירוץ אחר לתמיהה על רבי יוחנן: "ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקיבות?!"

עד כאן המקבילה בירושלמי קידושין.

בבבלי קידושין נה-א-ב אמרו: תנן התם: בהמה שנמצאת בירושלים למגדל עדר וכמידתה לכל רוח, זכרים - עולות, נקבות - זבחי שלמים. - אטו זכרים - עולות הוא דהווי, זבחי שלמים לא הווי?

אמר רבי אושעיא: בבא לחוב בדמיהם עסקינן (שרוצה ליהנות במזיד מהבהמות שנמצאו ולהוציאן לחולין ולהתחייב להקדש כל מה שגזל מן ההקדש), והכי קאמר: (אם הבהמות שנמצאו הם זכרים) חיישינן שמא עולות הם (וחייב להביא דמים לשם עולה בנוסף לדמים לשם שלמים), ורבי מאיר היא, דאמר: הקדש - במזיד מתחלל (כשנהנה בו).

תהי בה רבי יוחנן (הקשה על הסברו של רבי אושעיא למשנה): וכי אומרים לו לאדם: עמוד וחטוא (שישתמש בקודשים במזיד וימעל בהם) בשביל שתזכה (שיתחייב להקדש כל מה שגזל מן ההקדש)? (הרי ודאי אסור לעשות כך לכתחילה!)

אלא אמר רבי יוחנן: (אם הבהמה שנמצאה היא זכר) ממתין לה עד שתומם (שייפול בה מום, ויהיה רשאי לחללה), ומייתי שתי בהמות (תמימות) ומתנה (ואומר, שאם היתה הבהמה שנמצאה עולה - תהיה הראשונה עולה תחתיה והשנייה תהיה שלמי נדבה, ואם היתה הבהמה שנמצאה שלמים - תהיה השנייה שלמים תחתיה והראשונה תהיה עולת נדבה, והבהמה שנמצאה מותרת לו).

רש"י פירש את דברי רבי אושעיא, שמדובר במי שמחלל בהמת קודשים על בהמה של חולין, ומפני הספק כדי לצאת ידי חובה הוא צריך לחללה על שתי בהמות, אחת לעולה ואחת לשלמים. ראשונים (תוספות, רמב"ן, רשב"א, ריטב"א ועוד) הקשו עליו, שלפי זה מדובר כאן בחילול בהמת קודשים תמימה, ולעניין זה לא שמענו שרבי מאיר מקל יותר מאחרים. ומשום כך פירשו את דברי רבי אושעיא, שמדובר באדם שיודע שהבהמה של קודש והוא מועל בה ומתכוון לקנותה לעצמו, אלא שהוא רוצה להחזיר להקדש את מה שמעל בה. לפי זה מתיישבים היטב דברי הבבלי שמדובר כאן במעילה בקודשים. ראשונים אלה

הכא: תניי בית דין הוא על האובדות שיקרבו עולות.
אמר רבי יוסה לרבי יעקב בר אחא: אין זה מזיד?! – אמר ליה: מכיון שהוא תניי בית דין, אין זה מזיד.

במקבילה באו דברי רבי יוסה ורבי יעקב בר אחא לפני דברי רבי זעורה, ובדברי רבי זעורה יש חיסרון. נראה שדברי רבי יוסה ורבי יעקב בר אחא מוסבים על מה שהשיבו לעיל ("מוציאן לחולין וחוזר ועושה אותן עולות") ולא על דברי רבי זעורה, ויש להפוך את סדר המימרות כמו שהוא במקבילה.

וזה פירושו של הקטע הזה:

אמר רבי יוסה (מגדולי אמוראי ארץ ישראל בדור הרביעי) **לרבי יעקב בר אחא** (אמורא ארץ ישראל בדור השלישי והרביעי): **אין** (במקבילה, ב"שרידי הירושלמי", בכתב יד שקלים ובדפוס ונציה הבבלי: 'ואין') **זה מזיד** (חוטא מתוך כוונה רעה)?! (בתמיהה) – וכי אין המוציא את הבהמה לחולין חוטא במזיד?! שהרי אסור לחלל בהמה תמימה שהוקדשה להקרבה על המזבח! ואם כן, אין לומר, שהמוציא את הבהמה מוציא אותה לחולין!
אמר ליה: – אמר לו (רבי יעקב בר אחא לרבי יוסה): **מכיון שהוא תניי** (תנאי) **בית דין, אין זה מזיד** – תקנה היא שהתקינו חכמים הראשונים, ורואים אותה כאילו היא תנאי שמתנים בכל זמן שמקדישים קורבנות, שאם אבדו קורבנות זכרים ונמצאו בירושלים או סמוך לה, יוציאו אותם לחולין ויחזרו ויעשו אותם עולות, ומכיוון שהוא תנאי בית דין, הרי כשהמוציא את הבהמה מוציא אותה לחולין, ברשות בית דין הוא עושה, ואינו חוטא במזיד.

ומציעים היסק (כדי לתרוץ את התמיהה על רבי יוחנן): **אמר רבי זעורה** (רבי זירא, מגדולי אמוראי ארץ ישראל בדור השלישי): **כמה דאת אמר תמן: – כמו שאתה אומר שם** (בעניין שעירים של חטאת שהותירו שדינים שהם קרבים עולות): **תניי** (תנאי) **בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות** – תקנה היא שהתקינו חכמים הראשונים, ורואים אותה כאילו היא תנאי שמתנים בכל זמן שנקנים קורבנות, שאם נותרו קורבנות ולא הוצרכו לשם מה שנקנו, יקריבו אותם לשם קורבנות עולה לקיץ המזבח, ולכן השעירים שנותרו קריבים עולות, **כן את אמר אוןף הכא: – כך אתה אומר גם כאן** (בעניין בהמות שנמצאו בירושלים או סמוך לה): **תניי** (תנאי) **בית דין הוא על האובדות שיקרבו עולות** – תקנה היא שהתקינו חכמים הראשונים, ורואים אותה כאילו היא תנאי שמתנים בכל